

MEDIASAVODXONLIK VA MEDIA TA'LIMNING STRATEGIK MAQSADI

Ziyodullayeva Xumora Ilhom qizi

O'zDJTU Xalqaro jurnalistika fakulteti talabasi

Annotasiya. *Ushbu tezis bugungi kunda ta'limni modernizatsiya qilishning barcha yo'nalishlari va shaxsning mediasavodxonligi hamda media kompetentsiyasini shakllantirish va baholash muammolari to'g'risida. Shuningdek, tezisda mahalliy va xorijiy media ta'lim tadqiqotchilarining media-kompetentsiyasi, mualliflik tushunchalari keltirilgan hamda ularni psixologik nuqtai nazardan tahlil qilingan.*

Kalit so'zlar: *Media ta'lim, media kompetentsiyasi, ta'lim, media kompetentsiyasi mezonlari, ommaviy axborot vositalari.*

Abstract. *This thesis is about all areas of modernization of education today and the problems of the formation and assessment of the media literacy and media competence of the individual. The thesis also presents media competence, author concepts of domestic and foreign media education researchers and analyzes them from a psychological point of view.*

Key words: *Media education, media competence, education, media competence criteria, media.*

KIRISH

Ommaviy axborot vositalari har bir inson hayotida katta ro'l o'ynaydi. Shuningdek, u qadriyatlar, ijtimoiy me'yorlar, munosabat, xulq-atvor shakllari, hayotiy stsenariylar va umuman dunyoning rasmini shakllantiradi. Shu bilan birga, nafaqat ommaviy axborot vositalarini ishlab chiqarish, balki foydalanish ham zamonaviy inson faoliyatining mustaqil turiga aylanmoqda. Biroq, ommaviy axborot vositalari yoshlar uchun alohida ahamiyatga ega, ular uchun vaqtning katta qismi media muhitida o'tadi va aynan shu yerda shaxsiy kommunikatsiyalarning aksariyati amalga oshiriladi. Zamonaviy jamiyatda ommaviy axborot vositalarining ro'lini hisobga olgan holda, tadqiqotchilar va jamoatchilik barcha ta'lim darajalarida maktabgacha ta'lim, maktab va universitetda media-ta'limni rivojlantirish zarurligi tobora ko'proq e'tibor qaratmoqdalar. Mediasavodxonligi va media kompetentsiyasi bugungi kunda deyarli barcha ta'lim yo'nalishlari uchun muhim hisoblanadi. Bundan tashqari, ommaviy axborot vositalari ta'lim sohasida ajralmas bir qismi sifatida qaraladi.

Zamonaviy media texnologiyalari shaxsga ma'lumot almashish, turli mamlakatlarda va ularning madaniyati bilan "virtual" tanishish, dunyoqarashini

kengaytirish, shaxsning kasbiy va umumiy madaniy darajasini oshirish uchun ulkan potentsial imkoniyatlarni taqdim etadi. Ammo, shu bilan birga ommaviy axborot vositalarining kengayishi shaxsning axboroti haddan tashqari tarqalishiga, psixologik manipulyativ ta'sirlar, "ongni virtualizatsiya qilish" va shaxslararo muloqotda stereotiplarning kuchayishiga olib kelmoqda. Bu media ta'lim hamda media savodxonlikni oshirishni talab qiladi.

A. Hippel o'z ishida katta shaxslarning media-kompetentsiya tushunchasi haqidagi g'oyalarini o'rganib, kattalar media-kompetentsiyani tushunishda sezilarli darajada farq qilishni keltirgan hamda ushbu tushunchani o'z kasbiga muvofiq ravishda ochib bergan[1].

Ya. Lipshitsning ta'kidlashicha, bir necha yillar davomida mediasavodxonligi ilmiy munozaralar ob'ekti bo'lib kelgani, ammo shunga qaramay, media va axborot savodxonligi nima, uning mazmuni va qanday aniq ko'nikmalarni rivojlantirish kerakligi haqidagi savollarga hali ham bitta javob yo'qligini ta'kidlab o'tgan[2].

Shu munosabat bilan Modern Poland Foundation media va axborot savodxonligi bo'yicha mutaxassislar bilan hamkorlikda media sohasida "ko'nikmalar katalogi" ni tayyorladi. Ushbu katalog deyarli barcha yosh guruhlarini o'ziga qamrab olgan[3].

Zamonaviy ommaviy axborot vositalari inson hayotining barcha sohalariga, jumladan; madaniyat va ta'lim sohasidagi jarayonlarga ham ta'sir qiladi. O'sib borayotgan axborot oqimi shaxsdan nafaqat ma'lumotni yetarli darajada idrok etishni, samarali qayta ishlashni, balki media-xabarlarini ijodiy tushunishni va tanqidiy tahlil qilishni talab qiladi. Shu nuqtai nazardan, zamonaviy ta'limning ajralmas qismi sifatida media ta'limining maqsadi shaxsning media kompetentsiyasini shakllantirish hisoblanadi.

Xulosa o'rnida aytish joizki, axborot madaniyatini rivojlantirish va ta'limni modernizatsiya qilish bugungi kunda yuqori media-kompetentsiyani shakllantirish, madaniyatlararo aloqa samaradorligini ta'minlash va zamonaviy hayotning ko'p madaniyatli tabiatini qabul qilish uchun zarur shart-sharoitlar sifatida qaralmoqda. Shu bilan birga, adabiyotlarni tahlil qilish shuni ko'rsatdiki, hozirgi vaqtda media-kompetentsiyani shakllantirish muammolariga qiziqish tobora ortib bormoqda. Ta'kidlash joizki, ilmiy bilimlarning tegishli sohadagi mutaxassislar belgilangan muammolarni o'rganishmoqda, media ta'limi sohasidagi dasturlar ishlab chiqilib joriy etilmoqda.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI

1. Hippel, 2010, 1-bet]. Hippel, A. (2010). Subjective concepts of media competence. The University of the Fraser Valley Research Review. 2010. Vol 3 №2 <http://journals.ufv.ca/rr/RR32/article-PDFs/6-von.hippel.pdf>

2. Lipshits, 2013]. Lipschitz, Y. (2013). Developing Strategies of Media and Information Literacy // Media and Information Literacy in Science Societies. Moscow, pp.169-178.

3. Lipschitz, 2013, p.170]. Lipschitz, Y. (2013). Developing Strategies of Media and Information Literacy // Media and Information Literacy in Science Societies. Moscow, pp.170.